

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS BESLUT (sjätte avdelningen)

den 8 september 2015*

”Begäran om förhandsavgörande — Artikel 99 i domstolens rättegångsregler — Direktiv 2005/29/EG — Konsumentskydd — Otillbörliga affärsmetoder — Prisnedsättning — Angivande av referenspris genom märkning eller affischering”

I mål C-13/15,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Cour de cassation (Frankrike) genom beslut av den 9 september 2014, som inkom till domstolen den 16 januari 2015, i brottmålet mot

Cdiscount SA,

meddelar

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden S. Rodin samt domarna A. Borg Barthet (referent) och E. Levits, generaladvokat: P. Mengozzi,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet genom ett motiverat beslut enligt artikel 99 i domstolens rättegångsregler,

följande

Beslut

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/29/EG av den 11 maj 2005 om otillbörliga affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenterna på den inre marknaden och om ändring av rådets direktiv 84/450/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG, 98/27/EG och 2002/65/EG samt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2006/2004 (direktiv om otillbörliga affärsmetoder) (EUT L 149, s. 22).
- 2 Begäran har framställts i ett brottmål mot Cdiscount SA (nedan kallat Cdiscount) angående avsaknad av referenspriser vid detta bolags försäljning till nedsatta priser via en webbplats.

* Rättegångsspråk: franska.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

3 I skälen 6, 8 och 17 i direktivet om otillbörliga affärsmetoder anges följande:

”(6) Genom detta direktiv tillnärmas ... medlemsstaternas lagstiftning om otillbörliga affärsmetoder, inklusive otillbörlig reklam, som direkt skadar konsumenternas ekonomiska intressen och därigenom indirekt skadar legitima konkurrenters ekonomiska intressen. ... Det omfattar eller påverkar inte nationell lagstiftning om otillbörliga affärsmetoder som enbart skadar konkurrenters ekonomiska intressen eller som gäller transaktioner mellan näringsidkare. I full överensstämmelse med subsidiaritetsprincipen kommer medlemsstaterna, om de så önskar, att även i fortsättningen reglera sådana metoder i enlighet med gemenskapslagstiftningen. ...

...

(8) Genom detta direktiv skyddas direkt konsumenternas ekonomiska intressen mot otillbörliga affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenter. ...

...

(17) Det är önskvärt att, för större rättssäkerhet, fastställa vilka affärsmetoder som under alla omständigheter är otillbörliga. Bilaga I innehåller därför en fullständig förteckning över sådana metoder. Endast dessa affärsmetoder skall kunna bedömas som otillbörliga utan prövning från fall till fall utifrån bestämmelserna i artiklarna 5–9. Förteckningen kan ändras endast genom en översyn av detta direktiv.”

4 Artikel 1 i detta direktiv har följande lydelse:

”Syftet med detta direktiv är att bidra till att den inre marknaden fungerar korrekt och att säkerställa en hög konsumentskyddsnivå genom att tillnärma medlemsstaternas lagar och andra författningar avseende otillbörliga affärsmetoder som skadar konsumenternas ekonomiska intressen.”

5 I artikel 2 i samma direktiv föreskrivs följande:

”I detta direktiv används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

...

d) *affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenter* (nedan även kallade *affärsmetoder*): en näringsidkares handling, underlåtenhet, beteende, företrädande eller kommersiella meddelande (inklusive reklam och saluföring) i direkt relation till marknadsföring, försäljning eller leverans av en produkt till en konsument.

...”

6 Artikel 3.1 i direktivet lyder som följer:

”1. Detta direktiv skall tillämpas på otillbörliga affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenter på det sätt som anges i artikel 5, före, under och efter en affärstransaktion som gäller en produkt.”

7 Artikel 4 i direktivet om otillbörliga affärsmetoder har följande lydelse:

”Medlemsstaterna får inte begränsa friheten att tillhandahålla tjänster eller den fria rörligheten för varor av anledningar som omfattas av det område som tillnärmas genom detta direktiv.”

8 I artikel 5 i detta direktiv, som har rubriken ”Förbud mot otillbörliga affärsmetoder”, anges följande:

”1. Otillbörliga affärsmetoder skall vara förbjudna.

2. En affärsmetod skall vara otillbörlig om den

a) strider mot god yrkessed,

och

b) innebär, eller sannolikt kommer att innebära, avsevärd snedvridning av det ekonomiska beteendet i förhållande till produkten hos den genomsnittskonsumert som affärsmetoden riktar sig till eller som nås av metoden, eller den genomsnittliga gruppmedlemmen om affärsmetoden riktar sig till en viss konsumentgrupp.

...

4. Affärsmetoder skall anses otillbörliga om de

a) är vilseledande enligt artiklarna 6 och 7,

eller

b) aggressiva enligt artiklarna 8 och 9.

5. Bilaga I innehåller förteckningen över de affärsmetoder som under alla omständigheter skall betraktas som otillbörliga. Samma förteckning skall gälla i alla medlemsstater och får ändras endast genom en översyn av detta direktiv.”

9 I artikel 6 i direktivet om otillbörliga affärsmetoder föreskrivs följande:

”En affärsmetod skall anses vara vilseledande om den inbegriper oriktig information och således är falsk eller om den på något sätt, även genom den allmänna utformningen – även om informationen är korrekt i sak – vilseleder eller sannolikt kommer att vilseleda genomsnittskonsumerten i ett eller flera av följande avseenden, samt i endera fallet medför eller sannolikt kommer att medföra att denne fattar ett affärsbeslut som han annars inte skulle ha fattat:

...

d) Priset eller hur priset beräknas, eller förekomsten av särskilda prisfördelar.

...”

Fransk rätt

10 Artikel L. 113-3 i konsumentlagen (code de la consommation), i den lydelse som var i kraft vid tiden för omständigheterna i det nationella målet, föreskriver att ”den som säljer en vara eller tillhandahåller en tjänst ska genom märkning, affischering eller på något annat lämpligt sätt informera konsumenten om pris, eventuella begränsningar av det avtalsrättsliga ansvaret samt om särskilda försäljningsvillkor. Detta ska ske i enlighet med tillämpningsföreskrifter som antas av ekonomiministern.”

11 I artikel R 113-1 i konsumentlagen anges följande:

”Den som gör sig skyldig till följande överträdelser döms till böter i enlighet med vad som föreskrivs för överträdelser av femte graden: Försäljning av varor eller produkter, eller tillhandahållande av tjänster, till priser som fastställts i strid med dekret som antagits med tillämpning av artikel 1 i förordning nr 86-1243 av den 1 december 1986 – vilken återges i artikel L.113-1 – eller i strid med föreskrifter med samma syfte och som antagits med tillämpning av förordning nr 45-1483 av den 30 juni 1945, vilka har fortsatt gälla som övergångsbestämmelser genom artikel 61 i ovan nämnda förordning av den 1 december 1986, intagen som bilaga till denna lag.

Till böter i enlighet med ovan döms även den som överträder föreskrifter som anges i artikel L. 113-3, innehållande bestämmelser om konsumentinformation i fråga om priser och särskilda villkor för försäljningen, och den som överträder de föreskrifter med samma syfte som antagits med tillämpning av förordning nr 45-1483 av den 30 juni 1945.

För det fall överträdelserna upprepas döms till böter i enlighet med vad som föreskrivs för upprepade överträdelser av femte graden.”

12 I artikel 1.2 i föreskrifterna av den 31 december 2008 om information till konsumenter om nedsatta priser (JORF av den 13 januari 2009, s. 689) (nedan kallade föreskrifterna av den 31 december 2008), som antogs med tillämpning av artikel L.113-3 i konsumentlagen, föreskrivs att när reklam som riktas till konsumenter innehåller information om prisnedsättning och reklamen ”sker på försäljningsplatsen eller på elektroniska marknadsplatser ska märkningen eller affischeringen avseende priset, som ska ske med iakttagande av gällande bestämmelser, utöver det annonserade nedsatta priset även visa referenspriset såsom detta definieras i artikel 2”.

13 I artikel 2 i dessa föreskrifter föreskrivs följande:

”1. Det referenspris som avses i dessa föreskrifter får inte överstiga det lägsta pris som annonsören verkligen tillämpat för en liknande vara eller tjänst på samma detaljförsäljningsställe eller på samma webbplats för distansförsäljning under den 30-dagarsperiod som föregick annonseringen. Det sålunda definierade referenspriset kan behållas under en och samma försäljningskampanj där de annonserade prisnedsättningarna följer på varandra, dock högst under en månad räknat från tidpunkten för den första annonsen om prisnedsättning, eller under en och samma rea- eller utförsäljningsperiod.

Annonsören ska på begäran av de tjänstemän som avses i artikel L.450-1 i handelslagen kunna styrka – genom anteckningar, listor, ordersedlar, kassakvitton eller någon annan handling – alla de priser som denne faktiskt har tillämpat under den ifrågavarande perioden.

2. Annonsören kan som referenspris även använda fabrikantens eller importörens rekommenderade pris för produkten eller varan eller det maximala pris som följer av någon bestämmelse i det ekonomiska regelverket.

Annonsören ska i detta fall kunna styrka – inför de tjänstemän som avses i artikel L.450-1 i handelslagen – att dessa referenspriser är vederhäftiga och är gängse hos övriga distributörer av samma vara.

3. Om en liknande vara inte tidigare har sålts på samma detaljförsäljningsställe eller på samma webbplats för distansförsäljning, eller om det inte längre finns något rekommenderat pris av tillverkaren eller importören, kan referenspriset i en annons om prisnedsättning som avses i artikel 1 beräknas med hänsyn till det senaste rekommenderade priset, som inte får ligga mer än tre år tillbaka i tiden räknat från annonstillfället.

I detta fall ska det i annonsen om prisnedsättning, intill referenspriset, anges 'rekommenderat pris' och det år som detta pris avser.

På begäran av de tjänstemän som avses i artikel L.450-1 i handelslagen ska annonsören kunna styrka att detta rekommenderade pris är vederhäftigt och faktiskt har tillämpats.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

- 14 Det framgår av beslutet om hänskjutande att distriktsstyrelsen för skydd av befolkningen i Gironde (direction départementale de la protection des personnes i Gironde) den 16 oktober 2009 upprättade ett protokoll enligt vilket ett flertal överträdelse av bestämmelserna i föreskrifterna av den 31 december 2008 konstaterats.
- 15 Det hade nämligen visat sig att Cdiscount, som bedriver försäljningsverksamhet via en webbplats, i samband med sina erbjudanden om köp till nedsatt pris inte hade angett referenspriserna före nedsättningen eller tillverkarens rekommenderade priser före nedsättningen. En försäljares underlåtenhet att genom märkning eller affischering ange referenspriset i en annons om nedsatta priser utgör en överträdelse av bestämmelserna i nämnda föreskrifter och av artikel L.113-3 i konsumentlagen och medför straffansvar.
- 16 Åtal väcktes mot Cdiscount vid Tribunal de police de Bordeaux, som underkände bolagets argument att föreskrifterna av den 31 december 2008 stred mot bestämmelserna i direktivet om otillbörliga affärsmetoder och förklarade Cdiscount skyldigt till de gärningar som lagts bolaget till last.
- 17 Cdiscount överklagade denna dom till Cour d'appel de Bordeaux, som genom dom av den 5 juli 2013 lämnade överklagandet utan bifall med motiveringen att angivande av referenspris genom märkning eller affischering inte i sig är en affärsmetod utan snarare ska betraktas som ett sätt att tillämpa en affärsmetod som består i att informera om nedsatta priser, varför denna märkning eller affischering inte omfattas av direktivets tillämpningsområde.
- 18 Cdiscount överklagade den av Cour d'appel meddelade domen till Cour de cassation.
- 19 Cour de cassation har erinrat dels om att det förbud som anges i de nationella bestämmelserna i fråga är tillämpligt under alla omständigheter, dels om att det i direktivet om otillbörliga affärsmetoder finns en uttömmande förteckning över de affärsmetoder som under alla omständigheter ska betraktas som otillbörliga samt att det i artiklarna 5–9 i detta direktiv föreskrivs att med undantag av dessa metoder kan en affärsmetod betraktas som otillbörlig endast efter en prövning i det enskilda fallet.
- 20 Enligt Cour de cassation är utgången i det nationella målet avhängig tolkingen av direktivet om otillbörliga affärsmetoder. Den beslutade därför att vilandeförklara målet och ställa följande fråga till domstolen:

”Utgör artiklarna 5–9 i [direktivet om otillbörliga affärsmetoder] hinder mot ett förbud mot prisnedsättningar som inte beräknats i förhållande till ett referenspris som i sin tur fastställts genom förordning eller andra författningsbestämmelser, vilket förbud gäller oavsett omständigheterna och oavsett vilken inverkan som prisnedsättningen har på genomsnittskonsuments beslut?”

Prövning av tolkningsfrågan

- 21 Om svaret på en fråga i en begäran om förhandsavgörande klart kan utläsas av rättspraxis får domstolen – enligt artikel 99 i dess rättegångsregler – på förslag av referenten och efter att ha hört generaladvokaten när som helst avgöra målet genom ett motiverat beslut.
- 22 Det finns skäl att tillämpa artikel 99 i rättegångsreglerna i förevarande mål.
- 23 Genom sin fråga önskar Cour de cassation få klarhet i huruvida direktivet om otillbörliga affärsmetoder ska tolkas på så sätt att det utgör hinder mot nationella bestämmelser såsom de som är aktuella i det nationella målet, varigenom det föreskrivs ett allmänt förbud mot annonser om prisnedsättning där det vid prismärkningen eller affischeringen av priset inte anges något referenspris.
- 24 För att besvara denna fråga ska domstolen först pröva huruvida artiklarna 1.2 och 2 i föreskrifterna av den 31 december 2008 som är tillämpliga på omständigheterna i det nationella målet, syftar till att skydda konsumenterna och därmed kan omfattas av tillämpningsområdet för direktivet om otillbörliga affärsmetoder.
- 25 I skäl 8 i direktivet anges att genom detta direktiv ”skyddas direkt konsumenternas ekonomiska intressen mot otillbörliga affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenter”, och i artikel 1 i samma direktiv anges att direktivet ”säkerställ[er] en hög konsumentskyddsnivå genom att tillnärma medlemsstaternas lagar och andra författningar avseende otillbörliga affärsmetoder som skadar konsumenternas ekonomiska intressen” (beslut INNO, C-126/11, EU:C:2011:851, punkt 27 och där angiven rättspraxis).
- 26 Enligt skäl 6 i direktivet om otillbörliga affärsmetoder omfattar direktivets tillämpningsområde däremot inte nationell lagstiftning avseende affärsmetoder som ”enbart” skadar konkurrenters ekonomiska intressen eller som gäller transaktioner mellan näringsidkare (beslut INNO, C-126/11, EU:C:2011:851, punkt 28 och där angiven rättspraxis).
- 27 Cour de cassation har i detta avseende inte tydligt angett vilket syfte föreskrifterna av den 31 december 2008 har.
- 28 Det ankommer emellertid inte på domstolen att i ett mål om förhandsavgörande uttala sig om tolkningen av nationella bestämmelser. Detta ankommer uteslutande på den hänskjutande domstolen. Det ankommer istället på domstolen, i enlighet med fördelningen av behörighet mellan Europeiska unionens domstol och de nationella domstolarna, att beakta den faktiska och rättsliga bakgrunden till tolkningsfrågorna, såsom den angetts i beslutet om hänskjutande (beslut Koukou, C-519/08, EU:C:2009:269, punkt 43 och där angiven rättspraxis, och beslut Wamo, C-288/10, EU:C:2011:443, punkt 27).
- 29 Det ankommer således på den nationella domstolen och inte på EU-domstolen att fastställa huruvida de aktuella nationella bestämmelserna – det vill säga artiklarna 1.2 och 2 i föreskrifterna av den 31 december 2008 – verkligen syftar till att skydda konsumenterna och därmed kan omfattas av tillämpningsområdet för direktivet om otillbörliga affärsmetoder (beslut Wamo, C-288/10, EU:C:2011:443, punkt 28).
- 30 Om den nationella domstolen skulle finna att så är fallet måste det vidare prövas huruvida annonser om prisnedsättning där det vid prismärkningen eller affischeringen av priset inte anges något referenspris, som är förbjudna enligt den nationella rätten, utgör affärsmetoder i den mening som avses i artikel 2 d i direktivet om otillbörliga affärsmetoder och således omfattas av bestämmelserna i nämnda direktiv (se, för ett liknande resonemang, beslut Wamo, C-288/10, EU:C:2011:443, punkt 29).

- 31 Härvid ska det påpekas att artikel 2 d i direktivet om otillbörliga affärsmetoder innehåller en synnerligen vid definition av begreppet affärsmetod, med vilket avses ”en näringsidkares handling, underlåtenhet, beteende, företrädande eller kommersiella meddelande (inklusive reklam och saluföring) i direkt relation till marknadsföring, försäljning eller leverans av en produkt till en konsument” (beslut Wamo, C-288/10, EU:C:2011:443, punkt 30 och där angiven rättspraxis).
- 32 Det är tydligt att sådana prisnedsättningar som de som är aktuella i målet vid den nationella domstolen, vilka syftar till att locka konsumenter att köpa varor på en webbplats, ingår i en näringsidkares affärsstrategi och direkt avser marknadsföringen och försäljningen av dessa varor. Av detta följer att de utgör affärsmetoder i den mening som avses i artikel 2 d i direktivet om otillbörliga affärsmetoder och således omfattas av direktivets materiella tillämpningsområde (se, för ett liknande resonemang, beslut Wamo, C-288/10, EU:C:2011:443, se ovan, punkt 31).
- 33 Domstolen ska efter detta konstaterande pröva huruvida direktivet om otillbörliga affärsmetoder utgör hinder för ett förbud mot annonser om prisnedsättning där det vid prismärkningen eller affiseringen av priset inte anges något referenspris, såsom det förbud som föreskrivs i artiklarna 1.2 och 2 i föreskrifterna av den 31 december 2008.
- 34 Härvid ska det först och främst erinras om att direktivet om otillbörliga affärsmetoder innebär en fullständig harmonisering av de bestämmelser avseende otillbörliga affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenter. Såsom uttryckligen föreskrivs i artikel 4 i nämnda direktiv får medlemsstaterna således inte vidta åtgärder som är mer restriktiva än vad som föreskrivs i direktivet, även om detta sker i syfte att säkerställa en högre konsumentskyddsnivå (beslut Wamo, C-288/10, EU:C:2011:443, se ovan, punkt 33 och där angiven rättspraxis).
- 35 Det ska även påpekas att artikel 5 i det ovannämnda direktivet innehåller kriterier som gör det möjligt att fastställa under vilka omständigheter en affärsmetod ska anses vara otillbörlig och, således, förbjuden.
- 36 Enligt artikel 5.2 är en affärsmetod otillbörlig om den strider mot god yrkessed och innebär, eller sannolikt kommer att innebära, avsevärd snedvridning av genomsnittskonsumentens ekonomiska beteende i förhållande till produkten.
- 37 I artikel 5.4 i det ovannämnda direktivet anges två bestämda kategorier av otillbörliga affärsmetoder, nämligen ”vilseladande” och ”aggressiva” affärsmetoder, vilka motsvarar de kriterier som föreskrivs i artiklarna 6 och 7 respektive i artiklarna 8 och 9 i samma direktiv.
- 38 I bilaga I till direktivet om otillbörliga affärsmetoder finns slutligen en uttömmande förteckning över de 31 affärsmetoder som i enlighet med artikel 5.5 i samma direktiv ”under alla omständigheter” ska betraktas som otillbörliga. I enlighet med vad som uttryckligen anges i skäl 17 i direktivet är det därför endast dessa affärsmetoder som kan anses vara otillbörliga utan att någon prövning från fall till fall görs utifrån bestämmelserna i artiklarna 5–9 i samma direktiv (beslut Wamo, C-288/10, EU:C:2011:443, punkt 37 och där angiven rättspraxis).
- 39 Vad gäller de bestämmelser som är i fråga i målet vid den nationella domstolen är det utrett att metoder som består i att annonsera om prisnedsättningar till konsumenter utan att ange referenspriset vid prismärkningen eller affiseringen av priset inte förekommer i bilaga I till direktivet om otillbörliga affärsmetoder. Sådana metoder kan alltså inte vara förbjudna under alla omständigheter, utan endast om det vid en särskild prövning visar sig att metoderna är otillbörliga (se, för ett liknande resonemang, beslut Wamo, C-288/10, EU:C:2011:443, punkt 38).
- 40 Förbudet i artiklarna 1.2 och 2 i föreskrifterna av den 31 december 2008 är emellertid ett allmänt förbud mot annonser om prisnedsättningar där det vid prismärkningen eller affiseringen av priset inte anges något referenspris, utan krav på att det fastställs, med beaktande av omständigheterna i det

enskilda fallet, huruvida den aktuella försäljningskampanjen är ”otillbörlig” mot bakgrund av de kriterier som föreskrivs i artiklarna 5–9 i direktivet om otillbörliga affärsmetoder (se, för ett liknande resonemang, beslut Wamo, C-288/10, EU:C:2011:443, punkt 39 och där angiven rättspraxis).

- 41 Tolkningsfrågan ska under dessa omständigheter besvaras på följande sätt. Direktivet om otillbörliga affärsmetoder ska tolkas så, att det utgör hinder för nationella bestämmelser, såsom de som är aktuella i det nationella målet, i vilka det föreskrivs ett allmänt förbud mot annonser om prisnedsättningar där det vid prismärkningen eller affiseringen av priset inte anges något referenspris, utan krav på att det görs en bedömning från fall till fall för att fastställa huruvida en sådan annonsering är otillbörlig, såvitt dessa bestämmelser syftar till att skydda konsumenterna. Det ankommer på den hänskjutande domstolen att pröva om så är fallet i det nationella målet.

Rättegångskostnader

- 42 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (sjätte avdelningen) följande:

Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/29/EG av den 11 maj 2005 om otillbörliga affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenterna på den inre marknaden och om ändring av rådets direktiv 84/450/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG, 98/27/EG och 2002/65/EG samt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2006/2004 (direktiv om otillbörliga affärsmetoder) ska tolkas så, att det utgör hinder för nationella bestämmelser, såsom de som är aktuella i det nationella målet, i vilka det föreskrivs ett allmänt förbud mot annonser om prisnedsättningar där det vid prismärkningen eller affiseringen av priset inte anges något referenspris, utan krav på att det görs en bedömning från fall till fall för att fastställa huruvida en sådan annonsering är otillbörlig, såvitt dessa bestämmelser syftar till att skydda konsumenterna. Det ankommer på den hänskjutande domstolen att pröva om så är fallet i det nationella målet.

Underskrifter